

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายตัวของผู้สูงอายุและสวัสดิการทางสังคมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Relationship between the Distribution of the Elderly and Social Welfare in Bangkok

เนติรัฐ นนทะนำ และ ศุภฤกษ์ โออินทร์*

*Netirat Nonthanam and Supharerk O-in**

ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จ. นครปฐม 73000

Department of Geography, Faculty of Arts, Silpakorn University, Nakhon Pathom, 73000, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: oin_s@su.ac.th

(Received: July 18, 2024; Revised: October 22, 2024; Accepted: December 6, 2024)

Abstract: The research is the study and analysis of distribution characteristics of the elderly and social welfare of the elderly in Bangkok, Thailand. This study aims to study the number of elderly people separated by district in Bangkok from 2013-2022. According to the Department of Provincial Administration, the number of elderly people in Bangkok has increased annually over the past 10 years and across all districts—except in 2013, when the elderly population was higher than in 2014. Next, the study was conducted on the amounts of social welfare of the elderly people separated by district in Bangkok in 2022, which involved nursing homes, residential care homes and public parks. These three factors were studied to see the correlation between the number of elderly people in Bangkok, using the Multiple Linear Regression Analysis method. The results found that residential care homes were related to the number of elderly people in Bangkok with an R value is 0.513, R^2 is 0.264, F value is 5.491 and Significance F value is 0.003. The p-value of 0.0003 for the number of residential care homes indicates that, among all the independent variables, only this factor was significantly related to the dependent variable—the number of elderly people in Bangkok.

Keywords: Social welfare, the elderly, residential care homes

บทคัดย่อ: งานวิจัยเรื่องการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการกระจายตัวของผู้สูงอายุและสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจำนวนผู้สูงอายุแยกตามเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 – 2565 จากกรมการปกครอง พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมากรุงเทพมหานครมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทั้งแบบรายปีและแบบแยกตามเขต ยกเว้น พ.ศ. 2556 ที่มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่า พ.ศ. 2557 และศึกษาจำนวนสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุแยกตามเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565 โดยประกอบไปด้วย สถานพยาบาล สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และสวนสาธารณะ โดยนำปัจจัยทั้งสามปัจจัยไปหาความสัมพันธ์กับจำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีค่า R เท่ากับ 0.513 ค่า R^2 เท่ากับ 0.264 ค่า F เท่ากับ 5.491 และค่า Significance F เท่ากับ 0.003 โดยที่จำนวนสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีค่า P-value เท่ากับ 0.0003 หมายความว่าจากตัวแปรอิสระทั้งหมดมีเพียงจำนวนสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือจำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: สวัสดิการทางสังคม ผู้สูงอายุ สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ

คำนำ

สหประชาชาติ (United Nations, 2020) ได้พูดถึงสถานการณ์ของประชากรโลกในปัจจุบันกำลังเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” ซึ่งมีสาเหตุมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลงและอายุขัยของประชากรที่เพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านการแพทย์ การวางแผนครอบครัว และการคุมกำเนิดสำหรับประเทศไทยจากข้อมูลสถิติประชากรจากกรมปกครอง พ.ศ. 2565 พบว่ามีประชากรสูงอายุในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 18.30 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งถือว่าประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (National Statistical Office Thailand, 2023) โดย กรุงเทพมหานคร มีอัตราส่วนผู้สูงอายุเท่ากับร้อยละ 18.63 (Department of Provincial Administration, 2023)

เมื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการกระจายตัวของผู้สูงอายุ และสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการกระจายตัวของผู้สูงอายุ และสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้แก่ งานวิจัยของ Chantacharee *et al.* (2021) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลประชากรในประเทศไทย มาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสวัสดิการสังคมกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Sangchan and Sukasem (2022) และงานวิจัยของ Chalernpolyothin *et al.*, (2018) ที่ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และงานวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครของ Khamkeaw and Noppanatwongsakorn (2021) ที่ได้ใช้ค่าสถิติและทดสอบการใช้ค่าสถิติ รวมถึงงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุในอิหร่านที่ใช้วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตที่สูงสัมพันธ์กับ

การศึกษา สถานภาพสมรส โรค ความทุพพลภาพ และที่อยู่อาศัย (Eliasi *et al.*, 2017) งานวิจัยด้านการศึกษาแนวทางในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุโดยการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุติดเตียงในชุมชน (Ngoenngam *et al.*, 2022) และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของ Jentsantikul (2023) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการนํานโยบายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมไปปฏิบัติ

จากข้อมูลประชากรผู้สูงอายุข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานครเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนของประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดเพื่อศึกษาลักษณะการกระจายตัวทางพื้นที่และความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้สูงอายุและสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ อันได้แก่ สถานพยาบาล สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และสวนสาธารณะตามแนวคิดการสร้างหลักประกันถ้วนหน้าของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (National Health Security Office, 2009) เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาจัดสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายตัวของผู้สูงอายุและการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 - เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 โดยมีพื้นที่วิจัยเป็นกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รวบรวมข้อมูลประชากรผู้สูงอายุจำแนกตามเขต 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 - 2565 รวมทั้งสิ้น 10 ปี โดยใช้ข้อมูลผู้สูงอายุ ในที่นี้ตามกรมกิจการผู้สูงอายุ หมายถึงประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (Department of Older Persons, 2024) และข้อมูลขอบเขตการ

ปกครองทั้งแบบเขตและกลุ่มเขตทั้ง 6 กลุ่มเขต ได้แก่ กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง กลุ่มเขตกรุงธนใต้ กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ จากกองนโยบายและแผนงาน สำนักการวางแผนและพัฒนา กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลประชากรผู้สูงอายุจำแนกตามเขต 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 - 2565 รวมทั้งสิ้น 10 ปี โดยใช้ข้อมูลประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และข้อมูลขอบเขตการปกครองทั้งแบบเขตและกลุ่มเขตทั้ง 6 กลุ่มเขต และนำจำนวนผู้สูงอายุที่ได้มาหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด โดยใช้สัดส่วนอัตราผู้สูงอายุ 1 คนต่อประชากรทั้งหมดในแต่ละเขต 1,000 คน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการทำแผนที่จำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. นำข้อมูลประชากรผู้สูงอายุจำแนกตามเขต 50 เขต ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 - 2565 และขอบเขตการปกครองทั้งตามเขตและตามกลุ่มเขตทั้ง 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เข้าสู่โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และนำข้อมูลมาที่ได้มาแสดงในรูปแบบแผนที่แสดงจำนวนของประชากรผู้สูงอายุจำแนกตามเขต โดยให้แสดงเป็น graduated color โดยการจำแนกแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ด้วยวิธี natural

breaks เพื่อดูจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำแนกตามเขต 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 - 2565 โดยแสดงเป็นแผนที่ที่มีความต่างกันของสีตามการจำแนกจำนวนประชากรผู้สูงอายุ

3. รวบรวมข้อมูลสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุจำแนกตามเขต 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565 โดยใช้ข้อมูลจำนวนของ สถานพยาบาล สถานประกอบการดูแลสุขภาพและสวนสาธารณะ และข้อมูลขอบเขตการปกครองทั้งแบบเขตและกลุ่มเขต เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการทำแผนที่จำนวนสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของจำนวนผู้สูงอายุกับสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ตัว ได้แก่ จำนวนประชากรผู้สูงอายุกับการกระจายตัวของโรงพยาบาล จำนวนประชากรผู้สูงอายุกับการกระจายตัวของบ้านพักคนชรา และจำนวนประชากรผู้สูงอายุกับการกระจายตัวของพื้นที่สวนสาธารณะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2556-2565 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) จำนวน 1 ตัว กับตัวแปรอิสระ (X) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป สามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดัง Figure 1 ดังนี้

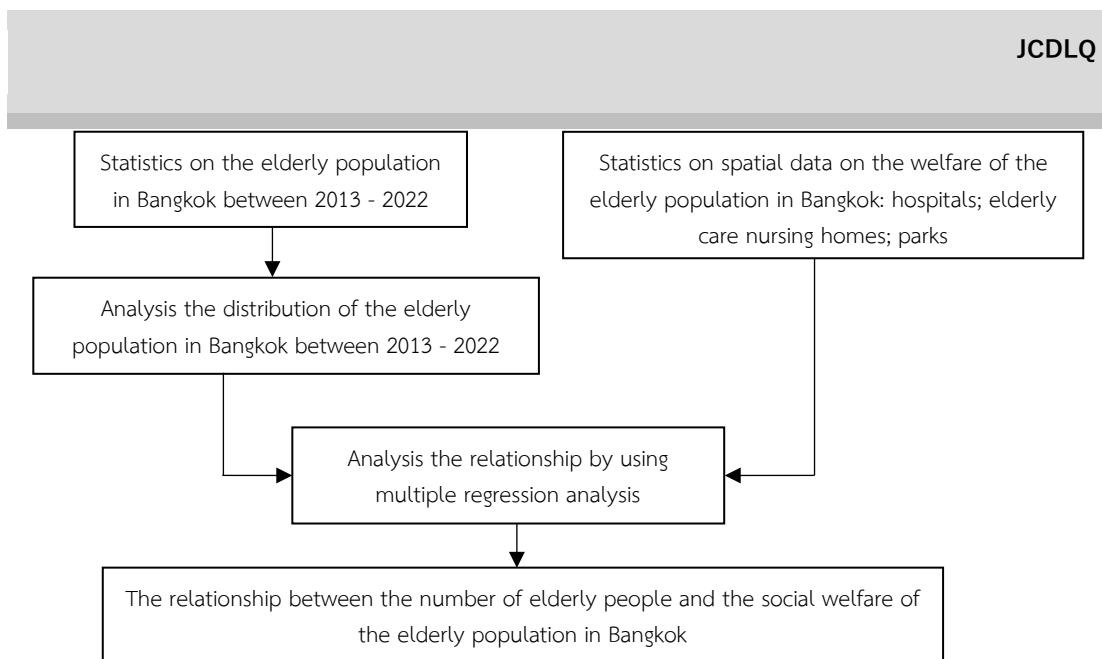

Figure 1. Conceptual framework

ผลการศึกษา

จำนวนผู้สูงอายุและการกระจายตัวจำแนกตามเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 – 2565

ผลการศึกษาจากข้อมูลทะเบียนราษฎรสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ใน พ.ศ. 2556 พบว่า จำนวนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 876,503 คน โดยเขตที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ เขตจตุจักร จำนวน 29,553 คน คิดเป็นร้อยละ 3.37 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร รองลงมา ได้แก่ เขตบางแค จำนวน 28,365 คน (ร้อยละ 3.24) เขตบางซื่อ จำนวน 27,795 คน (ร้อยละ 3.17) เขตจอมทอง จำนวน 27,705 คน (ร้อยละ 2.93) และเขตบางเขน จำนวน 25,590 คน (ร้อยละ 2.92) โดยเขตที่มีประชากรผู้สูงอายุน้อยที่สุดคือ เขตสัมพันธวงศ์ จำนวน 6,896 คน คิดเป็นร้อยละ

0.79 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ส่วนใน พ.ศ. 2565 พบว่า จำนวนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 1,210,828 คน เขตที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ เขตบางแค 44,264 คน คิดเป็นร้อยละ 3.66 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร รองลงมาได้แก่ เขตบางเขน จำนวน 38,967 คน (ร้อยละ 3.22) เขตสายไหม จำนวน 38,418 คน (ร้อยละ 3.17) เขตจตุจักร จำนวน 37,220 คน (ร้อยละ 3.07) และเขตจอมทอง จำนวน 34,836 คน (ร้อยละ 2.88) โดยเขตที่มีประชากรผู้สูงอายุน้อยที่สุดคือ เขตสัมพันธวงศ์ จำนวน 7,179 คน คิดเป็นร้อยละ 0.59 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556 - 2565) จำนวนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีเพิ่มขึ้นมากถึง 334,325 คน เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.81 ต่อปี โดยส่วนใหญ่กระจายอยู่ในเขตกลุ่มกรุงเทพเหนือและกลุ่มกรุงธนใต้ โดยกลุ่มกรุงเทพมหานครกลางมีประชากรผู้สูงอายุน้อยที่สุด ดัง Figure 2 ดังนี้

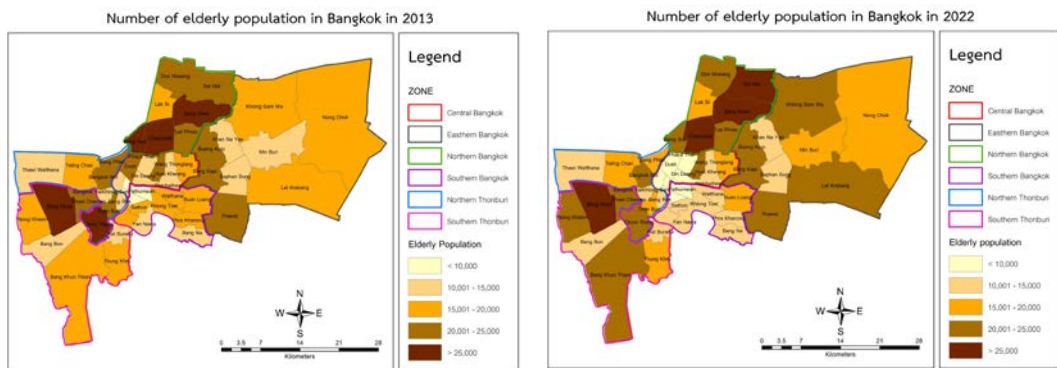

Figure 2. Map of the number of elderly people in Bangkok classified by district, between 2013 - 2022

และเมื่อพิจารณาประชากรผู้สูงอายุในแต่ละเขตมาเปรียบเทียบในอัตรา ประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่ 1 คนต่อประชากรพันคน กลับพบว่า พ.ศ. 2556 เขตที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรในพื้นที่มากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ เขตพระนคร มีสัดส่วนผู้สูงอายุ 230 คน ต่อประชากรพันคน รองลงมาได้แก่ เขตสัมพันธวงศ์ สัดส่วนผู้สูงอายุ 215 คนต่อประชากรพันคน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย สัดส่วนผู้สูงอายุ 198 คนต่อประชากรพันคน เขตพระนคร สัดส่วนผู้สูงอายุ 197 คนต่อประชากรพันคน และเขตบางพลัด สัดส่วนผู้สูงอายุ 195 คนต่อประชากรพันคน ตามลำดับ ส่วนเขตที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรในพื้นที่น้อยที่สุด ได้แก่ เขตคลองสามวา สัดส่วนผู้สูงอายุ 85 คนต่อประชากรพันคน ส่วนใน พ.ศ. 2565 พบว่า เขต

ที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรในพื้นที่มากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ พระนคร สัดส่วนผู้สูงอายุ 311 คนประชากรพันคน รองลงมาคือ เขตสัมพันธวงศ์ สัดส่วนผู้สูงอายุ 245 คนประชากรพันคน เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายสัดส่วนผู้สูงอายุ 233 คนประชากรพันคน เขตคลองสาน สัดส่วนผู้สูงอายุ 222 คนประชากรพันคน และเขตบางกอกน้อย สัดส่วนผู้สูงอายุ 220 คนประชากรพันคน ตามลำดับ และเขตที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรในพื้นที่น้อยที่สุด คือ เขตหนองจอก สัดส่วนผู้สูงอายุ 120 คนประชากรพันคน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกเขตมีแนวโน้มประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมากและส่วนใหญ่กระจุกตัวรวมกันอยู่ในเขตกลุ่มกรุงเทพมหานคร ดัง Figure 3 ดังนี้

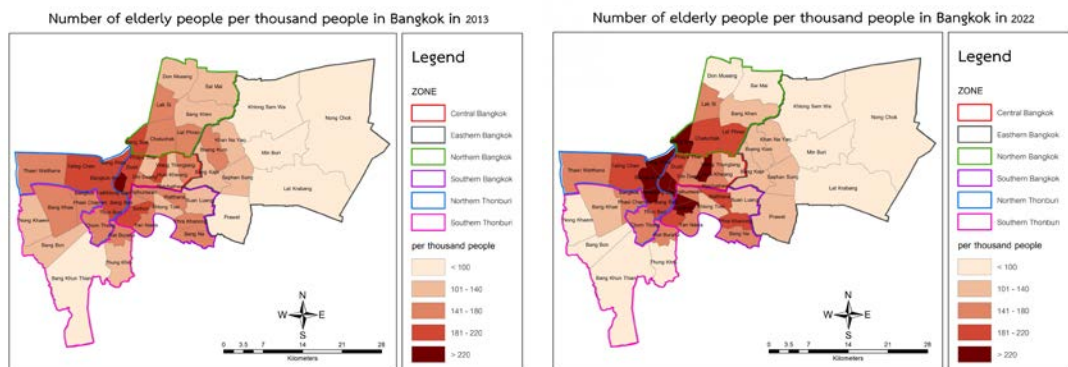

Figure 3. Map of the number of elderly people per thousand people in Bangkok, classified by district, between 2013 - 2022

สวัสดิการทางสังคมผู้สูงอายุ

เมื่อพิจารณาจำนวนสวัสดิการทางสังคมผู้สูงอายุ ได้แก่ สถานพยาบาล สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และสวนสาธารณะ เป็นต้น ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565 พบว่า เขตที่มีจำนวนสถานพยาบาลมากที่สุด คือ เขตทวีวัฒนา จำนวน 216 แห่ง รองลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ เขตจตุจักร 215 แห่ง เขตปทุมวัน 191 แห่ง และเขตดินแดง 140 แห่ง ตามลำดับ ส่วนเขตที่มีจำนวนสถานพยาบาลน้อยที่สุด คือ เขตสัมพันธวงศ์ จำนวน 7 แห่ง ส่วนเขตที่มีจำนวนสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุมากที่สุด คือ เขตบางแค จำนวน 17 แห่ง รองลงมา ได้แก่ เขตบึงกุ่ม 15 แห่ง เขตบางขุนเทียน เขตลาดพร้าว และทวีวัฒนา เขตละ 14 แห่ง ส่วนเขตที่ไม่พบสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ มีจำนวน 8 เขต ได้แก่ เขตดุสิต เขตคลองเตย เขตปทุมวัน เขตพระนคร เขตราชบุรีบูรณะ เขตราชเทวี เขตสัมพันธวงศ์ และเขตสาทร และจำนวนสวนสาธารณะ พบว่า เขตที่มีจำนวนสวนสาธารณะมากที่สุด คือ เขตพระโขนง จำนวน 357 แห่ง รองลงมาได้แก่ เขตบางแค 353 แห่ง เขตบางขุนเทียน 345 แห่ง และเขตคันนายาว 310 แห่ง ตามลำดับ และเขตที่มีจำนวนสวนสาธารณะน้อยที่สุด คือ เขตบางเขน จำนวน 83 แห่ง

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้สูงอายุกับสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้สูงอายุกับสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565 พบว่า ค่า R เท่ากับ 0.513 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.513 และมีค่า R^2 เท่ากับ 0.264 แสดงได้ว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ทีร้อยละ 26.4 ค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.785 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระต่อกันในระดับที่เหมาะสมที่ 1.785 ซึ่งค่าที่เหมาะสมคือค่าระหว่าง 1.5 – 2.5 ค่า F เท่ากับ 5.491 แสดงว่าการถดถอยพหุคูณมีสัดส่วนที่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้มากกว่าสัดส่วนที่อธิบายไม่ได้ 5.491 เท่า และค่า Significance F เท่ากับ 0.003 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สามารถอธิบายและมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ซึ่งผลจากตารางที่ 1 ปรากฏว่าพบตัวแปรเดียวที่มีค่า P -value น้อยกว่า 0.05 คือ จำนวนสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีค่า P -value เท่ากับ 0.0003 หมายความว่าจากตัวแปรอิสระทั้งหมดมีเพียงจำนวนสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือจำนวนผู้สูงอายุ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Table 1. Results of testing the relationship between the number of elderly people and social welfare of the elderly, in Bangkok

	B	Standard error	Beta	t	P-value
Constant	20,467.7700	3,341.4717		6.1253	<0.0001
Number of hospitals	-4.0640	20.9638	-0.0250	-0.1938	0.8471
Number of elderly care nursing homes	890.3470	227.7226	0.5280	3.9097	0.0003
Number of parks	-5.0630	15.9296	-0.0420	-0.3718	0.7521

$R = 0.513$, $R^2 = 0.264$, Durbin-Watson = 1.785, $F = 5.491$, Significance $F = 0.003$, * = 0.05

วิจารณ์

จากการศึกษาและวิเคราะห์จำนวนผู้สูงอายุ และสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ กรุงเทพมหานครทำให้ทราบว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานครตั้งแต่ พ.ศ. 2556 – 2565 เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี เมื่อนำประชากรผู้สูงอายุกับจำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่มาเทียบกับในสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ 1 คน ต่อ ประชากรทั้งหมดในพื้นที่ 1,000 คน พบว่าผู้สูงอายุมีการกระจุกตัวอยู่ในบริเวณตอนกลางของพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเพราะในบริเวณตอนกลาง โดยเฉพาะในกลุ่มเขตกรุงเทพกลางเป็นเขตเมืองเก่าที่มีการตั้งถิ่นฐานมาช้านาน ในขณะที่ทางออกไป เช่น บริเวณกลุ่มเขตกรุงธนใต้ หรือกลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออกจะเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวของเมืองออกไปมักพบเป็นหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งตรงกับ Department of City Planning and Urban Development, BMA (2019) ที่ได้รายงานการศึกษาการขยายตัวของที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครว่า การขยายตัวของที่อยู่อาศัยแนวราบในเขตกรุงเทพมหานครมีการขยายตัวมากที่สุด ในกลุ่มเขตที่อยู่อาศัย พื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก ตามลำดับ เป็นต้น และทำให้ทราบจำนวนสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ทั้ง สถานพยาบาล สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และสวนสาธารณะ ในแต่ละเขต เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์กับจำนวนผู้สูงอายุ ทำให้ทราบว่า จำนวนของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Kittinanthaporn (2017) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการบ้านพักคนชรา ศึกษากรณีบ้านพักคนชราในประเทศไทย พบว่าจากสถิติและสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่า คนอายุยืนมากขึ้น เสียชีวิตยากขึ้น และการแพทย์ที่ทันสมัย และมีแนวโน้มจะมีผู้สูงอายุต้องการที่จะเข้าไปอยู่อาศัยในบ้านพักคนชราเพิ่มขึ้น ส่วนการเข้าถึงสวัสดิการทาง

สังคมพบว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง (Kabmanee *et al.*, 2021) และงานวิจัยของ ที่ศึกษาปัญหาของผู้สูงอายุกับการจัดสวัสดิการชุมชน (Chatrupativin, 2018) พบว่า สวัสดิการทางสังคมที่ทำให้คุณภาพของผู้สูงอายุในเมืองดีขึ้น ได้แก่ ที่อยู่อาศัยหรือมีพื้นที่รองรับการดูแลผู้สูงอายุ มีพื้นที่สาธารณะสำหรับทำกิจกรรมทางศาสนาและออกกำลังกาย มีชมรมผู้สูงอายุ และสามารถเข้าถึงสถานพยาบาลได้สะดวก เป็นต้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Thongsrikate (2021) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้พื้นที่สาธารณะของผู้สูงอายุในเขตเมืองแล้วพบว่า ผู้สูงอายุต้องการพื้นที่สาธารณะใกล้ที่พักของตนเองเนื่องจากความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ ทั้งร่างกายและจิตใจ

สรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการกระจายตัวของผู้สูงอายุระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 และความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้สูงอายุกับสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยใน พ.ศ. 2565 พบผู้สูงอายุมากที่สุดในเขตกลุ่มกรุงเทพเหนือและกลุ่มกรุงธนใต้ ส่วนเขตที่พบผู้สูงอายุน้อยที่สุดคือ เขตกรุงเทพกลาง ส่วนจำนวนสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในเขตกลุ่มกรุงเทพเหนือ และเขตที่มีจำนวนสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุน้อยคือ เขตกลุ่มกรุงเทพกลาง และเมื่อมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณพบว่า จำนวนของสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

Chalermpolyothin, L., N. Rattanamanee, and P. Pasunon. 2018. Factors affecting occupational in the quality of life of

- the elderly in Laem Yai, Muang district Samutsongkhram province: A mixed method study. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 11(3): 2794-2808. (in Thai)
- Chantacharee, C., S. Leklersindhu and D. Saranrom. 2019. Social welfare needs of the elderly in BangBua Thong subdistrict administration organization, Bang Bua Thong, Nonthaburi. *Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University* 6(2): 121-139. (in Thai)
- Chatrupativin, K. 2018. Problems of elderly persons and community welfare management: Case studies of two communities in Wangthonglang, Bangkok. *Journal of Social Research* 41(2): 67-96. (in Thai)
- Department of City Planning and Urban Development, BMA. 2019. Report of expansion of housing in Bangkok Metropolitan. (Online). Available: <https://shorturl.asia/BCH2G> (September 22, 2023) (in Thai)
- Department of Provincial Administration. 2023. Statistics of population in Thailand in 2022 classified by age and province. (Online). Available: https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/file/65/stat_c65.xls (September 1, 2023) (in Thai)
- Department of Older Persons. 2024. Right and welfare of the elderly. (Online). Available: <https://www.dop.go.th/th/know/15/646> (September 22, 2023) (in Thai)
- Eliasi, L.G., H.A. Rasi, and A. Tavakoli. 2017. Factors affecting quality of life among elderly population in Iran. *Humanities and Social Sciences* 5(1): 26-30.
- Jensantikul, N. 2023. Achievement on policy implementation relating to social welfare management for equality of elderly in Khon Kaen province. *Journal of Community Development and Life Quality* 11(3): 260-269. (in Thai)
- Kabmanee, N., S. Ouicharoen and P. Sakulkoo. 2021. The quality of life of the elderly in Thamboon Nongphai Muang, Udornthani. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Surin* 11(1): 27-39. (in Thai)
- Khamkeaw, W. and R. Noppanatwongsakorn. 2021. Needs of the elderly in Samphanthawong district, Bangkok, for social welfare. *Dhammathas Academic Journal* 21(1): 15-28. (in Thai)
- Kittinanthaporn, A. 2017. Factors affecting the demand for nursing homes: A case study of nursing homes in Thailand. Research report. King Prajadhipok's Institute, Bangkok. (in Thai)
- National Health Security Office. 2009. Annual Report of National Health Security in 2009. (Online). Available: https://www.nhso.go.th/storage/downloads/operatingresult/35/Annual_Report_2552.pdf (September 20, 2023) (in Thai)
- National Statistical Office Thailand. 2023. Population in Thailand in 2022

classified by age, regional and province between 2012 and 2022. (Online). Available: https://www.nso.go.th/nsoweb/downloadFile/stat_impt/gl/file_xls_th (September 1, 2023) (in Thai)

Ngoenngam, P., S. Kaewjanta and N. Chaiwong. 2022. Guidelines for caring and developing life quality of Bedridden elderly in community with Thai traditional medicine: A case study in Bandu subdistrict, Mueang district, Chaing Rai province. *Journal of Community Development and Life Quality* 10(2): 190-200. (in Thai)

Sangchan, S. and K. Sukasam. 2022. Factors affecting stress of population in Bangkok area during the COVID-19 virus outbreak situation. *Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)* 12(2): 218-230. (in Thai)

Thongsrikate, I. 2021. Implementation of the public spaces among urban elderly in Chiang Mai: A mixed-methodology study. *Nakhon Lampang Buddhist's Journal* 10(3): 50-67. (in Thai)

United Nations. 2020. *World Population Ageing 2019*. United Nations, New York. 51 p.
